SA - 171

Total No. of Pages : 3

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) (New) (CBCS)
Examination, May - 2023
SCIENCE
Pedagogy of School Subject One (Paper - 6b - I)
Sub. Code : 77951

Day and Date : Wednesday, 03 - 05 - 2023 **Total Marks : 35**

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.**

Q1) Choose the correct option and fill in the blanks. **[5]**

a) To enhance professional growth teacher should attained _____.
   i) Conference ii) Class
   iii) Preseroice-training iv) All above

b) When Teacher construct unit Test he/she must think about _____ before construction.
   i) Answer key ii) Blue print
   iii) Types of Question iv) i, ii and iii

c) National curriculum framework reforms secondary school science subject in _____ year.
   i) 2005 ii) 2010
   iii) 2015 iv) 2020

d) Diagnostic Teaching helps to findout remeady on _____ of student.
   i) Strengths ii) Intellectual level
   iii) Weaknesses iv) None of the above

e) From the following _____ is the modern trends of curriculum
   i) Subjected centered curriculum
   ii) Knowledge constructivist approach
   iii) Teachered centered curriculum
   iv) None of the above

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

Q2) Short Notes (any two) **[10]**

a) Science Laboratory

b) Science subject structure with example

c) Comprehensive and continuous evaluation

Q3) Define Textbook explain qualities of textbook and critical analysis of any standard of science textbook. **[10]**

Q4) Constuct a unit test on any science topic of any standard with blueprint and answer key. **[10]**

OR

Explain science club it's objectives, organisation with suitable activity.

मराठी रूपांतर

179

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. **[5]**

अ) व्यावसायीक क्षमता वृद्धिंगत करण्यासाठी शिक्षकाने ..... पूर्ण केले पाहीजे.

i) परिषद ii) वर्ग

iii) सेवापूर्व प्रशिक्षण iv) वरील सर्व

ब) शिक्षक जेंव्हा घटकचाचणीची रचना करतो त्यापूर्वी त्याने ..... चा विचार केलेला असला पाहीजे.

i) उत्तरसूची ii) संविधानतत्ता

iii) प्रश्नप्रकार iv) i, ii आणि iii

Scanned with OKEN Scanner

क) राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखड्याने विज्ञान विषयाच्या अभ्यासक्रमात ..... साली सुधारणा केल्या.

i) 2005 ii) 2010

iii) 2015 iv) 2020

ड) नैदानिक चाचणी विद्यार्थ्यांच्या ..... बाबीवर उपाययोजना शोधण्यास मदत करते.

i) बलस्थाने ii) बौद्धीक पातळी

iii) कमकुवत iv) वरीलपैकी नाही

इ) खालीलपैकी ..... अभ्यासक्रम हा आधुनिक अभ्यासक्रमाच्या प्रवाहामध्ये मोडतो.

i) विषयकेंद्रीत अभ्यासक्रम ii) ज्ञानरचनावादी दृष्टीकोण

iii) शिक्षककेंद्रीत अभ्यासक्रम iv) वरीलपैकी नाही

प्र.2) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) शास्त्र प्रयोगशाळा

ब) शास्त्र विषयाची संरचना सोदाहरण

क) सातत्यपूर्ण सर्वकंष मूल्यमापन

179

प्र.3) पाठ्यपुस्तक म्हणजे काय? पाठ्यपुस्तकाची गुणवैशिष्ट्ये सांगून कोणत्याही एका इयत्तेच्या विज्ञान पाठ्यपुस्तकाचे चिकीत्सक परीक्षण करा. **[10]**

प्र.4) विज्ञान विषयाची कोणत्याही एका इयत्तेची घटकचाचणी संविधानतक्ता व उत्तरसूची सह तयार करा. **[10]**

किंवा

शास्त्र मंडळाची उद्दिष्टे, संघटन व विज्ञानाचा एक कृतीकार्यक्रम सोदाहरण स्पष्ट करा.

Scanned with OKEN Scanner

SA - 173

Total No. of Pages : 3

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, May - 2023
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT - MATHEMATICS PART-II
Sub. Code : 77953

Day and Date : Saturday, 06 - 05 - 2023 **Total Marks : 35**

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.**
4) **Answer the question number 3, & 4 in 800 words.**

Q1) Choose the correct alternative. **[5]**

i) When designing the curriculum, the name of the unit is same but its difficulty level is increased in different classes. So which method of curriculum construction is used?

a) Unit Method b) Concentric Method

c) Linear Method d) Correlation Method

ii) Who proposed the concept of Pedagogical Content Knowledge (PCK)?

a) Marsha Will b) Lee Schulman

c) Jerome Bruner d) John Dewey

iii) 'How to teach' in unit planning means

a) Objectives and their specification

b) Content

c) Creation of learning experiences

d) Evaluation

iv) Which of the following is the new role of a Mathematics teacher?

a) Expert speaker b) Facilitator

c) Friend d) Guide

P.T.O

Scanned with OKEN Scanner

v) Which of the following is the example of the Pythagoras triplet?

a) (7,8,9) b) (5,6,7)

c) (3,4,5) d) (8,9,10)

Q2) Answer the following questions in 250 words (Any two) : **[10]**

a) Explain the various aspects of unit planning.

b) Differentiate between curriculum and syllabus.

c) Explain the different ways of professional development of a Mathematics teacher?

Q3) Explain various stages of preparing unit test. **[10]**

Q4) How will you teach Mathematical concepts through Mathematics laboratory? Explain it with any two examples. **[10]**

OR

Explain the qualities of a good Mathematics text book.

179

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

3) मराठीतून उत्तर लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

4) प्रश्न क्र. 3 व 4 यांची उत्तरे 800 शब्दामध्ये लिहा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. **[5]**

i) अभ्यासक्रमाची रचना करताना जेंव्हा एखाद्या घटकाचे नाव तेच असते परंतू विविध इयत्तांमध्ये त्याची काठिण्य पातळी वाढवलेली असते. तेंव्हा कोणत्या पद्धतीचा वापर केलेला असतो?

अ) घटक पद्धती ब) समकेंद्री पद्धती

क) रेषीय पद्धती ड) समवाय पद्धती

Scanned with OKEN Scanner

ii) अध्यापनशास्त्रीय आशयज्ञान (PCK) ही संकल्पना कोणी मांडली?

अ) मार्शा वील ब) ली शुल्मन

क) जेरॉम ब्रूनर ड) जॉन डुई

iii) घटक नियोजनामध्ये 'कसे शिकवायचे' म्हणजे ..... होय.

अ) उद्दिष्टे व त्यांची स्पष्टीकरणे ब) पाठ्यवस्तू

क) अध्ययन–अनुभवांची निर्मिती ड) मूल्यमापन

iv) खालीलपैकी गणित शिक्षकाची नवी भूमिका कोणती?

अ) तज्ज्ञ वक्ता ब) सुविधादाता

क) मित्र ड) मार्गदर्शक

v) खालील पैकी कोणते उदाहरण पायथागोरस त्रिकुटाचे आहे?

अ) (7,8,9) ब) (5,6,7)

क) (3,4,5) ड) (8,9,10)

179

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे लिहा द्या. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) घटक नियोजनाची विविध अंगे स्पष्ट करा.

ब) अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम यातील फरक स्पष्ट करा.

क) गणित शिक्षकाच्या व्यावसायिक विकासाचे विविध मार्ग स्पष्ट करा.

प्र.3) घटक चाचणी तयार करण्याच्या विविध पायऱ्या स्पष्ट करा. **[10]**

प्र.4) गणित प्रयोगशाळेद्वारे तुम्ही गणितीय संकल्पनांचे अध्यापन कसे कराल? कोणत्याही दोन उदाहरणासह स्पष्ट करा. **[10]**

किंवा

चांगल्या गणिताच्या पाठ्यपुस्तकाची वैशिष्टे स्पष्ट करा.

Scanned with OKEN Scanner

SA-174

Total No. of Pages : 3

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, May - 2023

PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT - HISTORY (Paper - 6B)

Sub. Code : 77954

Day and Date : Saturday, 06 - 05 - 2023 **Total Marks : 35**

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original question in English.**

Q1) **Choose the correct alternatives :** **[5]**

i) Teacher should prepare _____ before writing the unit test.
A) Annual plan B) Lesson plan
C) Analysis D) Blue print

ii) Remedial teaching comes after _____
A) Diagnostic test B) Evaluation
C) Discussion D) Annual examination

iii) The name given to any concrete or a abstract thing is called _____.
A) Rule B) Facl
C) Concept D) Term

iv) To identify the difficulties of learner's is the aim of _____.
A) Diagnostic B) Achievement
C) Norm referenced D) Criterien referenced

v) Which of the following is not the aspect of unit planning?
A) What to teach B) When to teach
C) Why to teach D) How to teach

P.T.O

Scanned with OKEN Scanner

Q2) Answer the following question in about 200 words (any two) : **[10]**

a) Explain the role of history teacher

b) Write the benefits of year plan

c) Write the five mahavratas given by vardhaman mahaveer.

Q3) What are the charecteristics of history teacher? Explain (800 words) **[10]**

Q4) Explain the steps of lesson plan (800 words) **[10]**

OR

What is meant by content-cum methodology write the merits of content - cum - methodology.

मराठी रूपांतर

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. **[5]**

i) शिक्षकांनी घटक चाचणी लिहिण्यापूर्वी ..... तयार केले पाहिजे.

अ) वार्षिक नियोजन ब) पाठ नियोजन

क) पृथःकरण ड) संविधान तक्ता

ii) ..... नंतर उपचारात्मक अध्यापन येते.

अ) निदनात्मक चाचणी ब) मुल्यमापन

क) चर्चा ड) वार्षिक परीक्षा

iii) मूर्त किंवा अमूर्त बाबीला दिलेले नांव म्हणजे ..... होय.

अ) नियम ब) लक्ष्य

क) संकल्पना ड) संज्ञा

iv) अध्ययनार्थीच्या अडचणीचा शोध घेणे हा ..... चाचणीचा हेतू आहे.

अ) नैदानिक ब) संपादन

क) मानक संदर्भिय ड) निकष संदर्भिय

v) खालील पैकी कोणते घटक नियोजनाचे अंग नाही.

अ) काय शिकवायचे ब) केंव्हा शिकवायचे

क) का शिकवायचे ड) कसे शिकवायचे

Scanned with OKEN Scanner

प्र.2) खालील प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) : **[10]**

अ) इतिहास शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) वार्षिक नियोजनाचे फायदे लिहा.

क) वर्धमान महावीरांनी सांगितलेली पंचमहाव्रते लिहा.

प्र.3) इतिहास शिक्षकाची गुण वैशिष्ट्ये कोणती? (800 शब्दात) स्पष्ट करा. **[10]**

प्र.4) पाठ नियोजनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा. (800 शब्दात) **[10]**

किंवा

आशययुक्त अध्यापन पद्धती म्हणजे काय? आशय युक्त अध्यायन पद्धतीचे फायदे लिहा. (800 शब्दात)

⌘⌘⌘

175

Scanned with OKEN Scanner

SA - 169

Total No. of Pages : 2

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) (CBCS) (New)
Examination May - 2023
ENGLISH
Pedagogy of Shcool Subject One (Paper - 6 b-I)
Sub. Code : 77949

Day and Date : Wednesday, 03 - 05 - 2023 **Total Marks : 35**
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicates full marks.**
3) **Answer the question No.3 and 4 in about 800 words.**

Q1) Choose the correct alternative & Write it. **[5]**

i) Content is _____ aspect of teaching unit.
a) Why b) What
c) How d) Where

ii) In evaluation _____ plays an important role.
a) Blue print b) Objectives
c) Questions d) Unit test

iii) The full form of CCE is _____.
a) Correct Comprehensive Evaluation
b) Continuous Comprehensive Evaluation
c) Correct Comprehensive Examination
d) Continuous Comprehensive Examination

iv) _____ is a projected visual resource.
a) Graphs b) Slides
c) Posters d) Maps

v) _____ is the mirror of teaching.
a) Lesson plan b) Unit Plan
c) Year plan d) Assignment

P.T.O.

179

Scanned with OKEN Scanner

Q2) Answer any two of the following questions in about 250 words. **[10]**

a) Explain the importance of Language Laboratory.

b) What are the essential qualifications & qualities of an English Teacher?

c) Explain the importance of Diagnostic test & Remedial teaching.

Q3) Explain the criteria of a good text book. **[10]**

Q4) What is an unit test? Explain how will you construct it? **[10]**

OR

Explain the problems of teaching English in India.

179

❄ ❄ ❄

Scanned with OKEN Scanner

SA - 175

Seat No.	

Total No. of Pages : 4

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, May - 2023

Padagogy of School Subject

GEOGRAPHY

Sub. Code : 77955

Day and Date :Saturday, 06 - 05 - 2023 **Total Marks : 35**

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

3) **If confusion is there, see english version.**

Q1) Choose the correct alternative and Rewrite : **[5]**

i) The father of the advance organiser model _____.

a) Jerom Bruner b) Richard suchman

c) David Asubel d) Jean Piyajet

ii) _____ this is the step after the annual planning.

a) Lesson Planning b) Unit Planning

c) Educational Planning d) None of this

iii) Who wrote the geographical book 'Ardkunde'?

a) Carl Riter b) Reichthopen

c) Immanuel cant d) Humbolt

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

iv) Which qualities shoul have geography teacher?

a) Must have knowledge of teaching method

b) Should be a research attitude

c) Entreprenuerial

d) All of the above

v) The head office of the botanical survey of India is at _____.

a) Pune b) New Delhi

c) Kolkatta d) Hydrabad

Q2) Answer the following question into 250 word : (Any Two) **[10]**

a) Explain the importance of geography laboratory.

b) Explain the benefits and limits of project method.

c) What is meant by diagnostic test? Explain the need of diagnostic test.

Q3) Answer the following question into 800 words : **[10]**

Explain the essential qualities of geography teacher.

Q4) Answer the following question into 800 words : **[10]**

Explain the contribution of Alexander Fon Humbolt in the geography subject.

OR

What is meat by models of teaching? Explain in the basic elements of concept attainment model.

Scanned with OKEN Scanner

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) गोंधळ असल्यास इंग्रजी आवृत्ती पहा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा : [5]

i) अग्रत संघटक प्रतिमानाचे जनक ..... यांना मानले जाते.

अ) जेरोम ब्रुनर ब) रीचर्ड सचमन

क) डेहिड असूबेल ड) जीन पियाजे

ii) ..... ही वार्षिक नियोजनानंतरची पायरी आहे.

अ) पाठ नियोजन ब) घटक नियोजन

क) शैक्षणिक नियोजन ड) यापैकी नाही

iii) 'अर्डकुंडे' हा भौगोलिक ग्रंथ कोणी लिहला?

अ) कार्ल रीटर ब) रिचथोपेन

क) इमॅन्युअल कान्ट ड) हम्बोल्ट

iv) भूगोल शिक्षकाच्या अंगी कोणते गुण असावेत?

अ) अध्यापन पद्धतीचे ज्ञान असावे ब) संशोधन दृष्टी असावी

क) उपक्रमशील असावा ड) वरील सर्व

Scanned with OKEN Scanner

v) भारतीय वनस्पती सर्वेक्षण संस्थेचे मुख्यालय ..... येथे आहे.

अ) पूणे ब) नवी दिल्ली

क) कलकत्ता ड) हैद्राबाद

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) भूगोल प्रयोगशाळेचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) प्रकल्प पद्धतीचे फायदे व मर्यादा सांगा.

क) नैदानिक चाचणी म्हणजे काय? नैदानिक चाचणीची गरज स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नाचे 800 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

भूगोल शिक्षकाची आवश्यक गुणवैशिष्टये सविस्तर स्पष्ट करा.

179

प्र.4) खालील प्रश्नाचे 800 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अलेक्झांडर–फॉन. हम्बोल्ट यांचे भूगोल विषयातील योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

अध्यापनाची प्रतिमाने म्हणजे काय? ते सांगून संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाचे मुलभूत घटक स्पष्ट करा.

❄ ❄ ❄

Scanned with OKEN Scanner

SI - 37

Total No. of Pages : 2

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, December - 2023

MARATHI (मराठी)

6B - II : अध्यापनशास्त्रीय आशयज्ञान – मराठी अध्यापन पद्धती

Sub. Code : 77947

Day and Date : Friday, 29 - 12 - 2023 **Total Marks : 35**

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) प्रश्न 3 व प्रश्न 4 ची उत्तरे 800 शब्दात लिहा.

प्र.1) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा. **[5]**

अ) वर्षभराचे अध्यापनाचे काम पूर्ण करण्याच्या सुरवातीला ..... नियोजन केले जाते.

i) घटक ii) पाठ

iii) वार्षिक iv) अभ्यासक्रम

ब) मराठी भाषा शिक्षकासाठी वाचन एक ..... आहे.

i) ज्ञान ii) कला

iii) आवड iv) कर्तव्य

क) संविधान तक्त्यामध्ये ..... या बाबीचा समावेश नसतो.

i) उद्दिष्टे ii) शिक्षक कृती

iii) पाठ्यवस्तू iv) प्रश्न प्रकार

ड) इयत्ता ..... ते ..... साठी असणारे सर्व विषय, त्यातील आशय घटक म्हणजे उच्च प्राथमिक स्तराचा अभ्यासक्रम होय.

i) 6 ते 8 ii) 5 ते 8

iii) 6 ते 9 iv) 11 ते 12

इ) कार्यपुस्तिकेमध्ये विद्यार्थ्यांना स्वत: काही काम करता येईल यासाठी कृती दिलेल्या असतात या कृतीमुळे विद्यार्थी विषयाचे अधिक ..... प्राप्त करून घेतो.

i) आकलन ii) ज्ञान

iii) अभिरूची iv) माहिती

P.T.O.

10483

Scanned with OKEN Scanner

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) इंटरनेटची उपयुक्तता व मर्यादा स्पष्ट करा.

ब) शिक्षकांसाठी हस्तपुस्तिकेची आवश्यकता स्पष्ट करा.

क) अभ्यासक्रम आणि पाठ्यक्रम यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्र.3) घटक चाचणी म्हणजे काय? घटक चाचणीचे नियोजन आपण कसे कराल? **[10]**

प्र.4) मराठी शिक्षक संघटना शिक्षकांची गुणवत्ता वाढविण्यासाठी करत असलेले कार्य स्पष्ट करा. **[10]**

किंवा

चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणत्याही एका इयत्तेच्या मराठी पाठ्यपुस्तकाच्या आधारे स्पष्ट करा.

10483

Scanned with OKEN Scanner

SI - 38

Total No. of Pages : 2

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, December - 2023

HINDI (हिंदी)

6b - 1 : शालेय स्तर पर हिंदी भाषा का अध्यापन शास्त्रीय ज्ञान

Sub. Code : 77948

Day and Date : Friday, 29 - 12 - 2023 **Total Marks : 35**
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) प्रश्न के दाहिनी ओर की संख्या उस प्रश्न के लिए निर्धारित अंक दर्शाते है।

प्र.1) उचित जोडियाँ लगाइए। **[5]**

i)	श्राव्य साधन	अ)	अध्ययन में छात्रों के पिछडेपन की जानकारी तथा विश्लेषण
ii)	पाठ्यक्रम	ब)	टेपरिकॉर्डर
iii)	हस्तपुस्तिका	क)	विषय सामग्री जिसे एक कक्षा के छात्रों को निश्चित समय में पढाना
iv)	निदानात्मक परीक्षा	ड)	फलक
v)	प्रशिक्षण	इ)	अध्यापक को अध्यापन कार्य में मदद एवं मार्गदर्शन
		ई)	अध्यापक व्यावसायिक पात्रता बढाने के उपाय

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर 250 शब्दों में लिखिए। **[10]**

अ) शैक्षिक अनुभव के प्रकार लिखिए।

ब) भाषा प्रयोगशाला का महत्त्व लिखिए।

क) उपचारात्मक अध्यापन के उद्देश्य बताईए।

P.T.O.

10484
Scanned with OKEN Scanner

प्र.3) निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर 800 शब्दों में लिखिए। **[10]**

घटक नियोजन क्या है, यह बताते हुए घटक नियोजन करते समय कौन–कौनसी बातों का विचार करना जरूरी है? यह लिखिए।

10484

प्र.4) निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर 800 शब्दों में लिखिए। **[10]**

हिंदी शिक्षक के लिए आवश्यक योग्यताएँ एवं गुण क्या है? एक हिंदी शिक्षक अपना व्यावसायिक विकास कैसे कर सकता है?

अथवा

हिंदी की अच्छी पाठ्यपुस्तक के आंतरिक तथा बाह्य गुणों (निकषों) के बारे में लिखिए।

10484

10484

Scanned with OKEN Scanner

SI-39

Total No. of Pages : 2

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III)
Examination, December - 2023
ENGLISH
6B - 1 : Pedagogy of School Subject one Part - II
Sub. Code : 77949

10485

Day and Date : Friday, 29 - 12 - 2023 **Total Marks : 35**

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Choose the correct alternative & write it. [5]

a) Content is _____ aspect of teaching unit.

i) Why ii) What

iii) How iv) Where

b) Diagnostic test should be followed by ____ teaching.

i) Direct ii) Formal

iii) Remedial iv) Informal

c) The full form of CCE is _____

i) Correct comprehensive evaluation

ii) Continuous comprehensive evaluation

iii) Correct comprehensive examination

iv) Continuous comprehensive examination

d) Textbook is a _____ resource

i) An audio ii) Print

iii) Direct iv) Remedial

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

e) _____ the last step of lesson plan.

i) Previous knowledge ii) Presentation

iii) Remedial iv) Assignment

Q2) Answer the following in 250 words (any two). **[10]**

a) Write any five essential qualities of an english teacher?

b) What are the components of content analysis?

c) Write any five problems faced by the teacher in english teaching in Indian school?

Q3) Answer the following in about 800 words. **[10]**

What are the qualities of a good textbook?

Q4) What is evaluation? Explain its type? **[10]**

OR

Explain how teaching aids are usefull for effective teaching?

Scanned with OKEN Scanner

SI - 41

Total No. of Pages : 3

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, December - 2023

SCIENCE

Pedagogy of School Subject One Part - II

Sub. Code : 77951

Day and Date : Friday, 29 - 12 - 2023 **Total Marks : 35**

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Q1) Fill in the blanks with appropriate alternative and rewrite the sentences. **[5]**

a) _____ is not the characteristic of external features of science textbook.

i) Size ii) Cover page

iii) Paper iv) Content

b) While doing lesson planning first _____ is necessary.

i) Framing of objectives ii) Selecting method of teaching

iii) Selecting learning experiences iv) Content analysis

c) Remedial teaching is done _____

i) After experiment ii) After discussion

iii) After annual examination iv) After diagnostic testing

d) Rice is _____ plant.

i) Dicotyledonous ii) Monocotyledonous

iii) Algae iv) Tricotyledonous

e) In animal cell _____ does not exist.

i) Nucleus ii) Mitochondria

iii) Lysosomes iv) Chloroplast

P.T.O.

10487

Scanned with OKEN Scanner

Q2) Write the answers of following questions in 250 words each. (any two). **[10]**

a) What is meant by unit plan? Explain importance of unit plan.

b) Explain the objectives of science club.

c) What is meant by curriculum? Explain principles of curriculum construction.

Q3) What are the criteria of good science text book? Analyse critically science textbook of 7th standard. **[10]**

Q4) How will you use reference material in teaching of science? Explain with examples. **[10]**

OR

Explain the qualities of science teacher. How will you enhance your professional growth as a science teacher?

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. **[5]**

अ) शास्त्राच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाच्या बाह्य अंगाचे ..... हे वैशिष्टय नाही.

i) आकार ii) मुखपृष्ठ

iii) कागद iv) विषय वस्तू

ब) पाठ नियोजन करताना प्रथम ..... करणे आवश्यक असते.

i) उद्दिष्ट निश्चिती ii) अध्यापन पद्धती ची निवड

iii) अध्ययन अनुभवाची निवड iv) आशय विश्लेषण

Scanned with OKEN Scanner

क) उपचारात्मक अध्यापन ..... येते.

i) प्रयोगानंतर ii) चर्चेनंतर

iii) वार्षिक परीक्षेनंतर iv) निदान कसोटीनंतर

ड) तांदूळ ही ..... वनस्पती आहे.

i) द्विदल ii) एकदल

iii) शैवाल iv) त्रिदल

इ) प्राणीपेशी मध्ये ..... नसते.

i) केंद्रक ii) तंतुकानिका

iii) लयकारिका iv) हरितलवक

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) घटक नियोजन म्हणजे काय? घटक नियोजनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) विज्ञान मंडळाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

क) अभ्यासक्रम म्हणजे काय? अभ्यासक्रम रचनेची तत्त्वे स्पष्ट करा.

प्र.3) चांगल्या विज्ञान पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते? इयत्ता सातवीच्या विज्ञान पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण करा. **[10]**

प्र.4) विज्ञान अध्यापनात संदर्भ साहित्याचा वापर कसा कराल? उदाहरणासह स्पष्ट करा. **[10]**

किंवा

विज्ञान शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा विज्ञान शिक्षक म्हणून तुम्ही तुमचा व्यावसायिक विकास कसा कराल?

Scanned with OKEN Scanner

SA - 167

Total No. of Pages : 2

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination, May - 2023

MARATHI (मराठी)

अध्यापनशास्त्रीय आशयज्ञान : मराठी अध्यापन पद्धती (Paper - 6B - I)

Sub. Code : 77947

Day and Date : Wednesday, 03 - 05 - 2023 **Total Marks : 35**

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहून विधाने पुन्हा लिहा. [5]

अ) खालीलपैकी ..... हा नावीन्यपूर्ण स्त्रोत नाही.

i) भाषा प्रयोगशाळा ii) संगणक

iii) इंटरनेट iv) आकाशवाणी

ब) सतत चालणारी व विद्यार्थ्यांच्या विकासाचा वेध घेणारी ..... ही प्रक्रिया आहे.

i) आकारिक मूल्यमापन ii) साकारिक मूल्यमापन

iii) स्वाध्याय iv) अध्यापन

क) विद्यार्थ्यांना काय येत नाही व नेमके का येत नाही हे पाहण्यासाठी ..... उपयुक्त ठरते.

i) प्रावीण्य चाचणी ii) नैदानिक चाचणी

iii) घटक चाचणी iv) सत्र चाचणी

ड) प्रत्यक्ष अध्ययन अनुभवाचे ..... हे एक उदाहरण आहे.

i) सहल ii) तक्ते

iii) नकाशे iv) प्रतिकृती

इ) मराठी विषय संघटनेची आवश्यकता ..... साठी असते.

i) शिक्षकांच्या गुणवत्तेचा दर्जा वाढविणे ii) सेवांतर्गत प्रशिक्षणाचे आयोजन करणे

iii) चर्चासत्रांचे आयोजन करणे iv) वरील सर्व

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2) **[10]**

अ) घटक नियोजनाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

ब) अभ्यासक्रम रचनेची तत्त्वे स्पष्ट करा.

क) मातृभाषेच्या शिक्षकाच्या अंगी कोणकोणते गुण असावेत?

प्र.3) मराठी विषयाच्या चांगल्या पाठयपुस्तकाचे निकष कोणते? माध्यमिक स्तरावरील कोणत्याही एका इयत्तेच्या मराठी विषयाच्या पाठयपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण करा. **[10]**

प्र.4) दृक-श्राव्य साधने कोणकोणती आहेत? मराठी विषयाच्या अध्यापनात त्यांचा उपयोग कशा प्रकारे करता येईल? **[10]**

किंवा

मराठी भाषेच्या अध्यापकासमोरील समस्या कोणकोणत्या? त्या समस्यांवर शिक्षक म्हणून तुम्ही कोणत्या उपाययोजना कराल?

179

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.	

Total No. of Pages : 3

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) (CBCS) Examination, December - 2023

MATHEMATICS

Pedagogy of School Subject One Part - II (Paper-6b-II)

Sub. Code : 77953

Day and Date : Saturday, 30 - 12 - 2023 **Total Marks : 35**

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidate who intend to write answer in Marathi are advised to read original questions in English.**
4) **Answer the question number 3 and 4 in 800 words.**

Q1) Choose the correct alternatives : **[5]**

a) Which of the following is the new role of a Mathematics teacher.
   i) Guide ii) Friend
   iii) Facilitator iv) Expert speaker

b) Inductive thinking model developed by _____
   i) Hilda taba ii) Bruner
   iii) Asubel iv) Kilpatric

c) Which of the following is not the principle of curriculum construction?
   i) Teacher centered ii) Child centered
   iii) Experimentation iv) Usability

d) While preparing lesson plan it is necessary to do _____ first.
   i) Selection of teaching method
   ii) Framing of objectives
   iii) Content analysis
   iv) Selection of learning experiences

e) Which of the following is not the aspect of unit planning?
   i) Why to teach ii) How to teach
   iii) What to teach iv) When to teach

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

Q2) Answer the following questions in 250 words. (Any two) **[10]**

a) Explain the different ways of professional development of a mathematics teacher?

b) Explain the role of mathematics teacher.

c) How will you organize a 'Maths club' in your school.

Q3) What are the criteria for good text book? Examine critically any one std. text book, that you have studied. **[10]**

Q4) Explain various steps of developing unit test. **[10]**

OR

What is meant by diagnostic test and remedial teaching? Why teacher should use diagnostic test for teaching mathematics.

10492

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) मराठीतून उत्तर लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट ठरेल.

4) प्रश्न क्रमांक 3 व 4 उत्तरे 800 शब्दामध्ये लिहा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा : **[5]**

अ) खालीलपैकी गणित शिक्षकाची नवी भूमिका कोणती?

i) मार्गदर्शक ii) मित्र

iii) सुविधादाता iv) तज्ज्ञ वक्ता

ब) ..... यांनी उद्‌गमन विचारप्रक्रिया प्रतिमान विकसित केले.

i) हिल्डा टाबा ii) ब्रुनर

iii) आसुबेल iv) किलपॅट्रीक

Scanned with OKEN Scanner

क) खालीलपैकी कोणते अभ्यासक्रमरचनेचे तत्त्व नाही.

i) शिक्षककेंद्रितता ii) विद्यार्थीकेंद्रितता

iii) प्रायोगिकता iv) उपयोगिता

ड) पाठनियोजन करताना प्रथम ..... करणे आवश्यक असते.

i) अध्यापन पद्धतीची निवड ii) उद्दिष्ट निश्चिती

iii) आशय विश्लेषण iv) अध्ययन अनुभवांची निवड

इ) खालीलपैकी कोणते घटक नियोजनाचे अंग नाही.

i) का शिकवायचे ii) कसे शिकवायचे

iii) काय शिकवायचे iv) केव्हा शिकवायचे

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) गणित शिक्षकाच्या व्यावसायिक विकासाचे विविध मार्ग स्पष्ट करा.

ब) गणित शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

क) तुम्ही तुमच्या शाळेत गणित मंडळाचे संघटन कसे कराल?

प्र.3) गणिताच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते? तुम्ही अभ्यासलेल्या कोणत्याही एका इयत्तेच्या गणित पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण करा. **[10]**

प्र.4) घटक चाचणी निर्मितीचे विविध टप्पे स्पष्ट करा. **[10]**

किंवा

नैदानिक चाचणी व उपचारात्मक अध्यापन म्हणजे काय? शिक्षकाने गणिताच्या अध्यापनासाठी नैदानिक चाचणीचा वापर का केला पाहिजे?

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, December - 2023
GEOGRAPHY
Pedagogy of School Subject One Part - II
Sub. Code : 77955

Day and Date : Saturday, 30 - 12 - 2023 **Total Marks : 35**
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answer in Marathi are advised to read original questions in English.**

Q1) Choose the correct alternatives. **[5]**

a) For effective teaching _____ is used.

i) workbook ii) teacher handbook

iii) guide iv) text book

b) _____ is the founder of project method.

i) John Dewey ii) Kilpatric

iii) Rousseau iv) Thorndike

c) Written, viva - voice and _____ are the main types of questions.

i) Test ii) Unit - Test

iii) Practical iv) Skill Test

d) _____ is the founder of Human Geography.

i) Fedrich Ratzel ii) Humbolt

iii) Karl Riter iv) Makinder

e) _____ is the founder of Advanced organizer model.

i) Jorom Bruner ii) David Asubel

iii) Richard Suchman iv) Hilda - Taba

P.T.O.

10494
Scanned with OKEN Scanner

Q2) Write answer in 250 words (2 out of 3) **[10]**

a) Mention the importance of unit test.

b) What is the need of geographical room

c) What are the different aspects of unit test? Explain it.

Q3) Write answer the following question in 800 words. **[10]**

Explain the essential qualities of geography teacher.

Q4) Write answer the following question in 800 words. **[10]**

Mention various method of Geography, explain project method.

OR

Give the difination of action research and explain the steps of action research.

10494

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) ज्या उमेदवारांना मराठीतून उत्तरे लिहावयाची आहेत, त्यांनी मुळ इंग्रजीतील प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. **[5]**

अ) प्रभावी अध्यापनासाठी ..... चा वापर होतो.

i) कार्यपुस्तिका ii) शिक्षक हस्तपुस्तिका

iii) मार्गदर्शिका iv) पाठ्यपुस्तक

ब) ..... हा प्रकल्प पद्धतीचा मार्गदर्शक तत्त्ववेत्ता आहे.

i) जॉन ड्युई ii) किलपॅट्रिक

iii) रूसो iv) थॉर्नडाईक

Scanned with OKEN Scanner

क) लेखी, तोंडी व ..... हे परिक्षेचे मुख्य प्रकार आहेत.

i) चाचणी ii) घटक चाचणी

iii) प्रात्यक्षिक iv) कौशल्य चाचणी

ड) मानवी भूगोलाचा जन्मदाता ..... हा आहे.

i) फेड्रीक रॅटझेल ii) हंबोल्ट

iii) कार्ल रिटर iv) मॅकिंडर

इ) ..... हा अग्रत संघटक प्रतिमानाचा उद्‌गाता आहे.

i) जेरोम ब्रुनर ii) डेव्हिड आसुबेल

iii) रिचर्ड सचमन iv) हिल्डा-टाबा

प्र.2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (250 शब्द) **[10]**

अ) घटक चाचणीचे महत्त्व सांगा.

ब) भूगोल वर्गाची आवश्यकता सांगा.

क) घटक चाचणीची विविध अंगे कोणती? स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नाचे 800 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

भूगोल शिक्षकाची आवश्यक गुणवैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नाचे 800 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

भूगोल अध्यापनाच्या विविध पद्धती सांगून प्रकल्प पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

कृतिसंशोधनाची व्याख्या सांगून कृति संशोधनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) (CBCS)
Examination, December - 2023
HISTORY
Pedagogy of School Subject One Part - II
Sub. Code : 77954

10493

Day and Date : Saturday, 30 - 12 - 2023 **Total Marks : 35**
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to write indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answer in Marathi are advised to read the original questions in English also.**

Q1) Choose correct alternative and write it. **[5]**

a) Which of the following method should be used for true evaluation of students.

i) Academic evaluation

ii) Continuous evaluation

iii) Evaluation at the end of course

iv) Evaluation after every 6 month

b) Which of these is not a part of the interactive stage of pedagogical analysis.

i) Giving feedback

ii) Deciding approaches of stimulus presentation

iii) Deciding on axpected learners response

iv) Determining tools for achievement of learning outcomes

c) This systematic process where the teacher first diagnoses the problem of students and then applies appropriate _____ methods.

i) Remedial ii) Situational

iii) Deductive iv) Structural

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

d) While preparing a lesson plan on the topic "Egyptian Culture" what will be your first step.

i) Select teaching aids

ii) Frame objectives

iii) Go through the topic many times

iv) Prepare introductory questions

e) A plan prepared by a teacher to teach a lesson is called

i) Unit plan ii) Lesson plan

iii) Course plan iv) Master plan

Q2) Answer the following question in brief (at least 250 words) any two: **[10]**

a) Explain the characteristics of history teacher?

b) What is meant by CCM content cum methodology?

c) What is continuous and comprehensive evaluation CCE?

Q3) Illustrate with example how history teachers union is useful in professional development? **[10]**

Q4) By stating needs of unit test in teaching history explain the distribution of marks in test with blueprint? **[10]**

OR

What is diagnostic test? Explain the difference between diagnostic test and achievement test?

Scanned with OKEN Scanner

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडा : [5]

अ) विद्यार्थ्यांचे खरे मूल्यमापन करण्यासाठी खालीलपैकी कोणती पद्धत वापरावी.

i) शैक्षणिक मूल्यमापन

ii) निरंतर मूल्यमापन

iii) अभ्यासक्रमाच्या शेवटी मूल्यमापन

iv) प्रत्येक सहा महिन्यांनी मूल्यमापन

ब) यापैकी कोणता अध्यापन शास्त्रीय विश्लेषणाच्या संवादात्मक टप्प्याचा भाग नाही.

i) अभिप्राय देणे

ii) चेतक सादर करणे

iii) विद्यार्थ्यांच्या अपेक्षित प्रतिसादावर निर्णय घेणे

iv) फलनिष्पत्ती साध्य करण्यासाठी साधन निश्चिती करणे

क) ..... ही पद्धतशीर प्रक्रिया आहे जिथे शिक्षक प्रथम विद्यार्थ्यांच्या समस्येचे निदान करतो आणि नंतर योग्य पद्धती लागू करतो.

i) उपचारात्मक ii) परिस्थितीजन्य

iii) उदगामी iv) स्ट्रक्चरल

ड) इजिप्शियन संस्कृती या विषयावर पाठ योजना तयार करताना तुमची पहिली पायरी काय असेल?

i) शैक्षणिक साधन निवड ii) उद्दिष्टे निश्चिती

iii) विषयाचे अनेक वेळा वाचन iv) प्रस्तावनेचे प्रश्न तयार करणे

इ) पाठ शिकवण्यासाठी शिक्षकाने तयार केलेल्या योजनेला ..... म्हणतात.

i) घटक नियोजन ii) पाठ नियोजन

iii) अभ्यासक्रम नियोजन iv) मास्टर प्लॅन

Scanned with OKEN Scanner

प्र.2) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) इतिहास शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये सांगा.

ब) आशय युक्त अध्यापन म्हणजे काय?

क) सातत्यपूर्ण व सर्वंकष मूल्यमापन म्हणजे काय?

प्र.3) इतिहास विषय संघटना इतिहासाच्या व्यावसायिक विकासास कसा हातभार लावतात ते उदाहरणासह स्पष्ट करा. **[10]**

प्र.4) इतिहास अध्यापनातील घटक चाचणीची गरज सांगून घटक चाचणीतील गुणांची विभागणी संविधान तक्त्यासह स्पष्ट करा. **[10]**

किंवा

नैदानिक चाचणी म्हणजे काय? नैदानिक चाचणी व संपादन चाचणीतील फरक स्पष्ट करा.

10493

Scanned with OKEN Scanner